

IZ PODPEČI –
PRESERJAVeč članov
v pevski
zbor

V okviru KUD Svoboda Podpeč – Preserje deluje tudi mešani pevski zbor. Zbor združuje krajanje naše KS iz vseh vasi, ki pa so precej oddaljene ena od druge. Prav iz vsake vasi poje v zboru nekaj krajanov, čeprav bi si želeli, da bi jih bilo več, saj bi tako zbor prav gotovo pridobil na kvaliteti. Žal pa zbor pri vajah skoraj nikoli ni kompleten. Zvez ni pravih, ceste so včasih – zlasti pozimi – slabe, in pa seveda tudi zaradi drugih obveznosti.

18. decembra je bil koncert v Podpeči. Žal je bilo malo ljudi predvsem zaradi slabega vremena. Mešani zbor je svoj program odpel več kot solidno. Zahvala gre predvsem mlademu in ambicioznemu zborovodji Baki Jašariju. Druga zahvala pa gre predvsem starejšim pevcem. Ob tej priliki so bile podeljene tudi Galusove značke, ki so jih prejeli zaslužni pevci zbora. Da je zbor dobro odpel, je potrdil tudi tovariš Radovan Gobec, ki je koncertu prisostvoval. Prisotni so bili tudi nekateri predstavniki naše občine. Zboru želimo veliko uspehov in pa več članov.

JANEZ REMŠKAR

5. FEBRUARJA NA BRDU

Koncert Koroškega
akademskega okteta

Bliža se 8. februar – kulturni dan, ko naredimo nekakšen »obračun« v kulturnem življenju v preteklem letu in se hkrati spomnimo in zahvalimo vsem, ki so dosegali umetniške uspehe.

Priložnostne proslave, ki smo jih v društvu pripravljali ob tem prazniku do zdaj, bo letos zamenjal koncert Koroškega akademskega okteta. Ponovno bomo torej imeli priložnost prisluhniti pravi slovenski narodni pesmi, ki se je ohranjala iz roda v rod in je bila zvesta spremljevalka našega naroda. Kako močno in pomembno je poslanstvo članov okteta! Le kdo ne prisluhne rad umetniški, doživeti in z ljubeznijo zapeti narodni pesmi. Vsak jo nosi v svojem srcu in je ponosen na ta zaklad. Spomnimo se, s kakšnim ponosom in zanosom jo zapojemo prišleku.

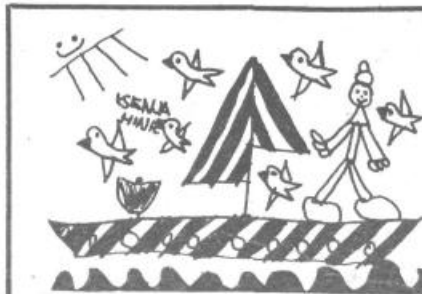
Letošnje leto so člani okteta v svoj spored uvrstili in posvetili veliko mero pozornosti domači slovenski pesmi, čeprav njihov re-

pertoar obsega tudi ljudsko izročilo drugih narodov. In kakor nam pove njihovo ime, se bodo najdlje pomudili pri koroški narodni.

Ne zamudite enkratnega glasbenega doživetja ob slovenski narodni pesmi, kakor jo zapojejo člani okteta, ki so poželi številne aplavze doma in po svetu.

Koncert bo v domu DPO Brdo – Vrhovci, Brdnikova 14, 5. februarja 1982 ob 19.30.

SAŠA ŠKOF

akcija za pacug –
račun za izgradnjo
pacuga –
501-01-678-51542

za Pacug

Odstopljivi honorarji
NAŠA KOMUNA (Škraba, Furlan)
Namesto novoletnih čestitk
OK SZDL

886,50 din

5.000,00 din

KRONIKA

Piše: Matija Škraba

Razvoj OF v letu
1941 za Barje

TRETJI DEL

V vasi Strahomer je potekala organizacija OF takole: v hiši Gradišar Franceta (p. d. Zdražba) so bili sestanki, ki jih je vodila trojka v sestavi: Primorska rojaka – Mislej Frančiška in njen sin Anton (kot borec partizan je preživel), Modic Jakob in Božič Matija. Trojka je ob podpori organizatorja J. Japlja razvijala poslanstvo tako, da so organizirano delale naslednje družine in posamezniki: družina Janeza Susmana, Virant Jernej-Bernard in njegova žena Mici, Susman Jože (njegov sin ostal v Dahovu), Glavan Frančiška, Močnik Anton, Modic Franc in Tancek Tone. Susman Alojzij je bil leta 1944 zelo mučen in ustreljen – po ukazu Skalarja. Modic Jakob je padel kot talec.

V Vrbljenju je bila najbolj trdna Furlanova kmetija. Družina je bila napredna in je pred vojno bila vključena v DKFID – katerega člana sta bila študenta Janežič Peter in Jankovič Jože, oba doma iz Tomišlja. Zaradi organizacije in zbiranja podpisov Društva prijateljev Sovjetske zveze sta v Vrbljenju prihajala študenta Mencej Martin iz Iga in Varoga iz Ljubljane.

V avgustu je bil v vasi izbran vaški odbor, v katerem so bili: Furlan Martin – sekretar, člani pa so bili: Modic Jože, Lisica Franc, Kumše Karel, Grebenc Ivan, Kumše Anton in Modic Anton-Mlinov, njegova sestra Helena – učiteljica in Pavla Furlan, Lisica Ivana, Grebenc Janez – hčeri Micka in Lojzka, Štrumbelj Frančiška, Škrjanc (por. Podržaj) Marijo so umorili črnorokci v Lisičjem. Grebenc Janezu sta sinova France in Jože padla kot talca. Hčer-

ka Francka – aktivistka – je vojno preživela. Škrjanc Janez je izgubil sina Ivana, ki je padel v NOV.

Štrumbelj Franc – zidar – je umrl na Rabu. Sedemindvajsetega januarja 1944 so njegovo ženo Frančiško ugrabili Skalarjevci, hčerka Vera in Francka sta se rešili tako, da sta pobegnili iz kuhinje skozi skrit izhod. Skupno z Mihelo Furlan so vse tri odšle preko rajona v operativne enote. Julija 1942 so fašisti ustrelili Lisica Franceta (p. d. Lisička).

V partizanih sta padla Strle Anton (p. d. Mektajnarjev) in Štrumbelj Franc. Preživel pa je Kumše Janez (p. d. Brajdarjev). Julija 1942 so Italijani ustrelili brata Antona in Martin Pavliča, Matjaž Janeza in Modic Franceta. Njegovo sestro, Modic Heleno (učiteljico), je Frakelj-Skalar dal mučiti tako, da so jo po golem telesu pretepali do krvi in nato zavijali v rjuho, ki so jo črni fašisti namočili v slani vodi. Komentar je odveč! Iz te vasi je bilo v internacijah šestindvajset vaščanov. V taboriščih so umrli: Štrumbelj Franc, Kavčič Martin, Strle Franc, Kocjan Jože in Ruparjeva mati. Za Vrbljenje naj dodam še to, da je v zimi 41/42 prihajal med domačine iz Polja predvojni komunist Mazovec Jože, s katerim je imel v tem času stike Japelj Janez.

V Tomišlju sta med vaščane vnašala napredno misel študenta Janežič Peter in Jankovič Jože, ki sta, ne samo v svoji vasi, ampak tudi drugod, organizirala Društvo kmečkih fantov in deklet (DKFID). Med drugimi je društvo prirejalo odrske igre. Izmed članov DKFID je bil koncem avgusta 1941 izbran terenski odbor

OF, v katerem so bili: sekretar Kumše Anton-Gostiša, Mavec Janez, Mavec Johan, Šušteršič Franc-Zerovčev, Šušteršič Tone-Primož. V navedenem času so organizirano delale za NOB še te družine: Jankovič-Peršin, Grum, Zalar Frančiška, Svete Ivana in Janez, Škraba Anton – mučen in ubit od Skalarjevih pajdašev v Kozlerjevi gošči (dne 26. nov. 1943). Njegova žena Francka, njena sestra Mimi in Peršin Pavla so bile umorjene od črne roke v Lisičjem. V Tomišlju je bilo devetnajst vaščanov žrtev fašističnega terorja. Štirje člani odbora OF so bili po izdajstvu julija

Tone Pristov pred Grbčevim mlinom
spomladi 1942

1942 ustreljeni. Peti član Tone Šušteršič, ki je bil z ostalimi aretiran, je ob prihodu v partizane izpovedal takole: Italijani so me aretirali in še z drugimi štirimi odborniki s kamionom prepeljali v Podpeč in zaprli v Kobetovo tovarno. Še isti dan zvečer je med nas prišel učitelj Šajn (opomba – Šajn in njegov sin sta nekaj dni prej dezertirala iz četrte čete krim. odreda), bil je močno vinjen in je nas zaprte zasmehoval. Med drugim je rekel tudi tole: »Meni se ni treba ničesar bati, vi pa boste že dobili svoje.« Kje se sedaj nahaja Šajn mlajši?

Šušteršič Tone – ileg. Tavčar – je bil aktivist rajona Barja.

V šoli Narodne zaščite v Beli krajini je z odličnim končal enomesečni tečaj. Za to je dobil v dar angleško

brzostrelko. Osmega marca 1945 ga je v gozdu nad njegovo rojstno vasjo presenetila domobranska patrulja, ki jo je vodil črnorokec Juha Ludvik, doma iz Iga. Ko so Toneta ubili, so šli to povedat njegovi ženi Ivani. Kmalu za tem sem čital v domobranskem listu »Slovenski dom«, (citiram samo nekaj besedi): »Naši hrabri domobranci so ubili bandita Šušteršiča, ki se je hotel braniti z zavezniško brzostrelko in mu je ta po zavezniško odpovedala.« Po končani šoli je bil T. Šušteršič imenovan za načelnika NZ-rajona. Ker pa je Toneta smrt prehitela, je mesto načelnika NZ prevzel, tik pred osvoboditvijo, Žagar Ivan.

V razvojni poti OF so pod rajon Barje spadali še Jezero, Podpeč, Preserje in Kamnik. V Podpeči so bili v prvem terenskem odboru OF Tone Jarc – sekretar, Turk Drago, Kumše Matevž, Cesarman Elče (padel v NOV) in Kovač.

Na Jezeru pa zaupniki: družina Debevc-Koren (sin Franc – ilegalno Škrjanček, je padel v NOV kot kurir), Rogelj Franc in vaški mlinar Janez. Aktivistka Uršič Lojzka pa je delala v Podkrajju, kjer je bila kurirka za Jezero.

V Preserju je bila zanesljiv punkt družina Kovač. Sin Tone – ilegalno Brzi, je padel v NOV. Hčerka Julka-Nataša je padla kot borka v Tomiščevi brigadi. Njenega brata Janeza – ilegalno Kmeta, so ujeli domobranci in ga ustrelili pri Vnanjih Goricah. Preživela je samo njihova sestra, terenska delavka Ivanka. Pri tej hiši so bili pogosto sestanki domačinov. Za sestanke čez dan smo za kamuflažo uporabljali gostilno Petelin v Kamniku. Tu sta organizirano delala domača sinova Andrej in študent Vojko. V tej povezavi je bil Makovec Jože spomeničar, trije bratje Debevc, ki so pozneje vsi padli kot aktivisti. Za širše sestanke Frontnih delavcev, tako iz Preserja, kakor iz Kamnika in od drugod sva po dogovoru z Jožetom Ravnikarjem-Gregorjem, določala varne kraje – vaško pokopališče.